

Štajersko.

40letnica »Savinjskega učiteljskega društva«. Vsem onim, ki so se že prijavili in ki se nameravajo še prijaviti in udeležiti proslave naše 40letnice, naznanjamo, da ne bo vozil 28. t. m. dopoldne poseben avtomobil na Vransko, ker se hoče večina peljati z normalnim avtomobilom, ki odhaja iz Celja ob pol sedmih zjutraj in pride na Vransko ob pol osmih. Dozdaj se je prijavilo lepo število tovarišev in tovarišic iz različnih krajev. Vemo pa čisto gotovo, da bomo imeli na Vranskem čast pozdraviti še mnogo tovarišev in tovarišic, ki se še niso prijavili. Te nujno prosimo, da se takoj prijavijo glede banketa. Pomisljajo naj, da se ne dá urediti vse v zadnjem trenutku. Da bo marsikateremu ljubitelju glasbe omogočena udeležba pri koncertu, je naročil društvo poseben avtomobil, ki bo vozil ob 7. uri večer iz Celja in se bo vračal po koncertu zopet nazaj v Celje. Imena sodelujočih so nam porok, da se bo vsakdo zadovoljil brojalo od koncerta. Na veselo in mnogobrojno snidenje torej v nedeljo, 28. t. m., na Vranskem ob proslavi 40letnice »Savinjskega učiteljskega društva«.

Saleško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo dne 21. t. m., ob pol 3. uri popoldne v Šmartnu ob Paki z nastopnim vzporedom: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Volitev delegata za glavno skupščino Zaveze v Pulju. 4. Razgovor o točkah za uradno konferenco. 5. Slučajnosti. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Trst.

Učit. društvo za Trst in okolico priredi v nedeljo, 28. junija 1914, zborovanje s sledečim dnevnim redom:

1. O samoizobrazbi učitelja potom znanstvenega dela; predava tov. dr. Merhar.
 2. Poročilo predsedstva o tekočem.
 3. Volitev 2 delegatov in 2 namestnikov za zborovanje v Pulju.
 4. Sprejetje poslovnika za šolarske knjižnice.
 5. Slučajnosti.
- Opazka: Kraj naznanimo v lokalnem tržaškem listu. Odbor.

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 5. junija t. l. v Gorici pri »zlatem Jelenu«. Predsednik tov. Križman je naznanil, da se je novi odbor konstituiral. Funkcije so obdržali isti kot minolo društveno leto. Obžaloval je, da ni prišla nobena tovarišica v odbor in to zaradi nesporazumljenja. Prepričan pa je, da se bo novi odbor vedno in povsod potezal tudi za koristi učiteljic, čeravno ni nobene v odboru.

Dalje prečita pismo »Slovenskega političnega društva« v Gorici, v katerem izjavlja, da je vzelo resolucijo, sprejeto na učiteljskem zborovanju v Gorici dne 2. aprila t. l., v znanje. Strinja se popolnoma z resolucijo in obljublja, da bo delalo z vsemi močmi na uresničenje želj učiteljskega ter se zahvaljuje za obljubljeno pomoč pri političnem delu na deželi.

Prešlo se je k poslovnemu redu »Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev«. Poročal je tovariš Urbančič.

Clen I. se sprejme s sledečimi izpremembami:

Ad a): Ustanovi naj se tudi odsek za izdajanje mladinskih listov.

Ad b): Odpade.

Clen II.

Ad e): $\frac{1}{4}$ se izpremeni v $\frac{1}{6}$.

Ad f): Za nujnost predlogov zadošča 10 podpisov.

Clen III. se sprejme.

Clen IV. naj se udeležiti takoj, ko se dobi dovolj denarnih sredstev.

Clen V. se odkloni. Pribijemo pa dejstvo, da sta »Učiteljski tovariš« in »Potopnik« enakovredna Zavezina lista. Moralna dolžnost vsakega zavednega učitelja je, da se naroči na oba lista. Vsako društvo pa naj ima imenik naročnikov in naj agitira z vsjo silo za razširjenje obeh listov.

Clen VI. se sprejme z izpremembo: Ad f): Deficit svojega občnega zbora poravnava Zaveza sama, v kolikor se vrši po njenem programu.

Pri gmotnem vprašanju sporoča predsednik tovariš Križman, da je c. kr. okrajni šolski svet razdelil draginjsko doklado med vse učiteljske okraje, a ne enakomerno.

Zakon, ki je bil sprejet l. 1912, glede stanarine, včevši jo v pokojnino, je predložen v Najvišjo sankcijo.

Akcije glede gmotnega stanja pa stoje jako slabo, ker Italijani vztrajajo pri svojih zahtevah in počejo niti za korak odnehati. Italijanski poslanci bi privolili v to, da bi sprejela dežela plačevanje učiteljskega, zahtevalo pa druge koncesije za to,

ki jih pa slovenski poslanci ne morejo dovoliti. Če se tedaj ne zedinijo, se ne skliče zasedanje. Slovenski samostojni poslanci stoje pa vedno na tem stališču, da se mora učiteljsvu pomagati in se ne sme iti preko tega vprašanja.

O draginjski dokladi je izpregovoril tudi tov. Medvešček. Predlaga, naj se izreče oblasti, ki je dala učiteljsvu tako visoko nagrado v znesku 20 K, primerno zahvalo. O tej nagradi naj se obvesti tudi deželni šolski svet in ministrstvo.

Tov. Mermolja priporoča, naj dela učiteljsvu vedno proti klerikalizmu, ker zastopnika Slovenske Ljudske Stranke v osehah Fona in Rojca tako neopravičeno in na podli način hujskata po shodih kmetov proti učiteljsvu in to zaradi tega, ker prejme učiteljsvu po 20 K draginjske doklade za leto 1914. Pošlje naj se v javnost v vse liste, kakšno nagrado je prejelo tedaj učiteljsvu.

Poslanec Fon se spominja na vsakem shodu učiteljskega, težko mu de, da uživa učiteljsvu za nedelavnost tako visoke plače, poleg tega se mu pa podeljuje še lepe nagrade v znesku 20 K. On pa kot sodnik, kot državni in deželni poslanec prejema za svojo delavnost, ki se tako živo poteguje za ubogega kmeta, komaj 12.570 K, in sicer kot sodnik 6570 K, kot državni poslanec 6000 K, poleg tega še diete deželnega poslanca in razne druge ugodnosti na železnici in drugod. Razen tega mu mora država plačevati še namestnika v uradu. To naj pove na shodih, a učiteljsvu, ki je tako beraško plačano, naj pusti vsaj v miru! Istega naziranja in poln sovraštva do učiteljskega je tudi mirski župnik, sedanjí deželni poslanec Rojec. Vso jezo in sovraštvo do učiteljskega stresata ta dva gospoda poslance, zastopnika Slov. Lj. Stranke, na shodih po deželi in zabavlja čez učitelje zaradi mastne draginjske doklade. Zaraditega je umestno da se objavi v časopisih, kakšno nagrado se je podelilo goriškemu učiteljsvu, da tudi ljudstvo zve, kako krivično se postopa z učiteljsvom in kake prijatelje ima v poslancih Slov. Lj. Stranke.

Učiteljsvu je izvajanje tov. Mermolje z ogorčenjem vzelo na znanje.

Nato so bile sprejete naslednje resolucije:

I. »Goriško učiteljsko društvo« naj pošlje c. kr. okrajnemu šolskemu svetu primerno zahvalo, ki je dal tako visoko nagrado učiteljsvu goriškega okraja. — Obvesti naj se tudi o tej nagradi deželni šolski svet in ministrstvo.

II. Objavi naj se v časopisih, kakšne zneske so prejeli učitelji pri razdeljevanju draginjskih dokladov.

III. Odpošlje naj se deputacijo treh članov k samostojnim poslancem s prošnjo, naj delujejo na to, da se vendar izboljša gmotno stanje učiteljskega.

V deputacijo so bili voljeni tovariši: Ignacij Križman, Peter Medvešček, Anton Možina.

Delegatom k Zavezinem zborovanju v Pulju so bili izvoljeni tovariši: Fr. Bajt, Al. Urbančič, Ig. Križman, Peter Medvešček, in gospe Karla Lebanova in Tereza Pipanova.

Namestniki: Ant. Možina, Josip Berce, Fran Baša, Franc Križman, Ant. Lenarčič.

Pri Zavezinem zborovanju v Pulju bo poročal tovariš Medvešček o preodkazih, ki so namenjeni edino le za izboljšanje učiteljskega gmotnega stanja.

Tovarišice in tovariši maturanti iz leta 1904! Ali bi ne bilo umestno, da praznujemo na primernem način desetletnico mature? Eventualne predloge, kje, kdaj in kako, naj bi se to zgodilo, blagovolite objaviti v našem glasilu. **Mirko Fegic** v Planini.

Književnost.

Odborova seja »Matiče Slovenske« dne 4. jun. t. l. — Predsednik se spominja pok. prof. Skerliča ter poroča o stanju zemljevida slovenskega ozemlja. Sklene se, da se zemljevid na severu in na jugu nekoliko razširi. Vprašanje, ali se naj Costov »depozitum« smatra za ustanovo, ostane še in suspenso. — Pisatelju Trdini se bo mogla pač še letos razkriti v Mengšu spominska plošča; v tej stvari je v zvezo stopiti z lokalnimi društvi. — Razkritja Dositejevega spomenika se Matica udeleži po svojem blaginiku, ravmatelju A. Kodru. — Letos avgusta se skliče shod poverjenikov. Sprejme se »Ustanova Vladimira Iliščiča«, ki naj bo »Matici Slovenski« v pomoč pri izdajanju »Hrvatske knjižnice«.

Srednješolske vesti.

† Zrelotni izpiti na primorskih srednjih šolah. Zrelotni izpiti na primorskih

srednjih šolah z nemškim učnim jezikom bodo sledeče dni: Trst: gimnazija 9. do 14. julija, realka 4. do 10. julija, licej 4. do 6. julija. Gorica: Gimnazija 9. do 16. julija, realka 11. do 15. julija, ženski licej 7. in 8. julija. Pulj: gimnazija 7. in 8. julija, realka 11. do 13. julija.

† **Preiskave proti dijakom v Dalmaciji.** Dalmatinska vlada je uvedla strogo preiskavo proti dijakom, ki so povodom Skerličeve smrti brzojavili v Belgrad svoje sožalje.

† **Srednješolski profesorji in službena pragmatika.** Pri ministrskem predsedniku grofu Stürgku in pri vodji finančnega ministrstva baronu Englu je bila deputacija državne zveze srednješolskih profesorjev v zadevi službene pragmatike za srednješolske profesorje in za uresničenje njihovih materialnih zahtev; Deputacijo je vodil poslanec Kemeter. Ministrski predsednik grof Stürgkh je izjavil odločno, da se bavi ministrstvo ravno sedaj s tem vprašanjem in da se naučno ministrstvo jako zanima zato, da se ustreže željam srednješolskih profesorjev. Deputacija je poudarjala potrebo, da se ne bi rešilo samo vprašanje suplentov, marveč da bi se doseglo tudi za aktivne profesorje to, kar je določeno v službeni pragmatiki in to še pred zaključkom letošnjega šolskega leta.

† **Uniforme za srednješolce v Dalmaciji.** V svrhu lažjega nadziranja srednješolske mladine v Dalmaciji, o kateri se domneva, da je baje posebno dostopna in izpostavljena gotovim izvenrednim vplivom, je dalmatinski deželni šolski svet naučnemu ministrstvu predložil predlog, da se za srednješolce v Dalmaciji obvezno uvede uniforma. Temu predlogu je sedaj ministrstvo pritrdilo.

† **Zagrebsko dijaštvo in proslava Zrinskega in Frankopana.** Ravnateljstva zagrebških učnih zavodov so onim dijakom, ki so se udeležili slavnosti v spomin Zrinskega in Frankopana, v smislu disciplinarnega reda podelili ukor in jim dotične ure vpisala kot neopravičene.

Kranjske vesti.

—r— **Umrla je** dne 14. t. m. v deželni bolnici v Ljubljani učiteljeva soproga gospa Alojzija Čukova v 46. letu svoje dobe. Blagi soprog in materi, ki jo je rešila smrt dolge in mučne bolezni, bodi ohranjen ljub spomin! Preostalih naše izkreno sožalje!

—r— **S seje kranjskega deželnega šolskega sveta dne 15. junija 1914.** Imenovani so: za učiteljo na Jesenicah Treo Ela, za nadučitelja v Banjaloki Mežan Rajko, za nadučitelja v Grosuplju Marn Leopold, za učiteljo v Grosuplju Papula Ida, za učiteljo v St. Lampertu Hirschmann Ana, za nadučitelja v Logu Vrtovca Stanislav, za učiteljo v Logu Kaligera Emilija, za nadučitelja extra statum Vilfan Andrej, za nadučitelja v Žirih Hladnik Leopold, za učiteljo v Žužemberku Zurc Marija, za nadučitelja v Stranjah Komar Maks, za učiteljo v Stranjah Podlogar Marija, za učitelja v Toplicah-Zagorju Račič Božidar, za učiteljo v Gorah nad Idrijo Podobnik Leopoldina, za nadučitelja v St. Vidu pri Žilcah Černjač Karel. Mesto učitelja v Blagovici se še enkrat razpiše.

—V Dolu se namesti šola v tamošnji graščini, nadučiteljevo stanovanje se priredi v stari šoli. Srebotnik se izšola iz Boslijeve loke in všola v Kuželj. — V Dobropoljah se ustanovi definitivno učno mesto namesto sedanjega provizornega. V Klenoviku se ustanovi nova enorazredna ljudska šola. — Na I. državni gimnaziji v Ljubljani 1915-1916 se ustanovi mesto telovadnega učitelja. — Na mesto c. kr. okr. šol. nadzornika Gabrška se razpiše provizorično mesto glavnega učitelja na c. kr. učiteljskišči. — Na I. državni gimnaziji v Ljubljani se ustanovi še eno učno mesto. — Šolsko leto na srednjih šolah se konča 4. julija. Starši, ki imajo učence v srednjih in ljudskih šolah v krajih, kjer so srednje šole, lahko prosijo, da se otroci na ljudskih oziroma meščanskih šolah oproste nadaljnega puka po sklepu šolskega leta na srednjih šolah. Ravno tako se oproste učenci, ki so prebili sprejemni izpit za srednje šole.

—r— **S seje deželnega odbora kranjskega** dne 13. junija 1914. Deželni glavar poroča, da c. kr. naučno ministrstvo še ni zavzelo določenega stališča glede novega šolskega zakona, zaradi česar bi odpadlo zasedanje kranjskega deželnega zbora, ki bi se sicer lahko vršilo konec tega meseca ali začetkom julija. — Klerikalci so nalašč napravili tak šolski zakon, ki ga vlada ne more odobriti. Samo zato so ga napravili, da mora kranjsko učiteljsvo še dalje — stradati.

—r— **Šolstvo v deželnem odboru.** Deželni odbornik dr. Ivan Zajec ima referate: šolstvo, trgovska šola; gospodinske šole in tečaji; deželni dobrodelni zavodi in javne bolnišnice, izvzemši konsignacij in

oskrbnih stroškov za izvenkranjske bolnišnice; zdravstvo; obrt; visokošolske podpore; ubožne zadeve, izvzemši rekurzov; hiralne in sirotinske ustanove; deželno gledališče; oskrba zanemarijene mladine v salezijanskem zavodu. — Boljšega referenta za šolstvo nima nobena dežela v Avstriji.

—r— **Ljudsko šolstvo.** Na mesto obojele učiteljice Ivane Pezdirjeve je imenovana za suplentino v Žužemberku Ivana Čečeva. Na mesto učitelja Egidija Schifferja, ki je v svrhu študij na dopustu, imenovana za suplentino na Jesenicah Helena Potočnikova.

**Nihče ne
more ponarejati
Kathreinerjeve
Kneippove sladne kave!**

**Vendarle se mnogokrat
varljivo slišno posnema
povsod znana zavojinina
s sliko župnika Kneippa.**

Zatorej se pri nakupu ne
dajte promotiti in zavajati
vse posomsk!

**Vse drugo kot
Kathreiner, zlasti odprto,
odtehtano blago, je, če je tako
ceno, večinoma mnogo
predrago plačano.**

Štajerske vesti.

—š— **Od nekod nam pišejo:** Minulo nedeljo sem bil na slavlju 40letnega obstanika Učit. društva za ormoški okraj. Lepa slovesnost je bila to. Udeležba častna, govori lepi in pomenljivi, užitek krasen. A kar me je dirnilo neprijetno je dejstvo, da med prisotniki nisem videl vseh tovarišev, ki službujejo v tem okraju. Moral sem slišati, da celo neki prej jako napredni kolega le od strani gleda društvo, v katerem se shajajo njegovi tovariši in tovarišice. Ta tovariš je bil baje isti dan, t. j. na dan slavnosti celo v Ormožu, pa se ni približal kolegom — znamenje, da ga ne zanimajo učiteljske težnje, da mu ni za stik z naprednimi tovariši. Je li res, da je ta tovariš edini v ormoškem okraju, ki ni ud društva, katerega lepa slovesnost nas je vse tako jako navdušila? Smuje li misli za ustanovitve Slomškarije? Ali pa je morda mnenja, da so naše stanovske organizacije vobče nepotrebne? Ako je prvo, mislim, da mu niti tovariš od Sv. Bolienka niti oni od Sv. Tomaža ne priskoči na pomoč.

—š— **Sv. Bolienk pri Središču.** Učiteljsvo štirirazrednice pri Sv. Bolienku priredi dne 21. junija ob 3. uri popoldne v šolskih prostorih šolsko veselico. Na vzporedju je pozdrav, pesmi »Na tujih tleh« (D. Jenko) in »Večerni zvon« (Hladnik), prizor s petjem »Zapuščena sirota«, gledališki igri »Jagode« in »Cista vest« (Gregorič), deklamacija »Knežji kamen« (Aškerc) in živa slika v proslavi 500letnice umeščanja koroškega vojvode na Gosposvetskem polju. Čisti dobiček je namenjen šolarski knjižnici.

—š— **Iz Dobja.** V obrambo. Na dopis »Gorica pri Mozirju« v 23. broju »Učit. Tovariša«, v kojem hoče tovariš g. Pulko za vsako ceno javnosti natveziti, da sem ga s poročili »Roditeljski shodi v Dobju«, »Dan treh kraljev v Dobju« in »Krajni šolski svet v Dobju« napadal, oziroma ga sumničil, se dovoljujem v dokaz neutemeljenosti njegovih trditev ter v svojo obrambo sledeče omeniti. 1. Slabe razmere kake šole imajo lahko svoj izvor a) v starših, b) v otrocih, c) v krajnem šolskem svetu, d) v učiteljsvu in e) v šolskih oblastih. V tukajšnjem poročilu »Roditeljski shodi v Dobju« so bile izrečno našteje tele slabe razmere: Polovica otrok brez knjig, slab šolski obisk, prepozno dohajane na dnevni red, v šolskem proračunu ničesar za uboge učence. Drugih razmer ni bilo naštetih. Vsakomur mora biti jasno, da so povzročitelji teh razmer starši a) neposredno sami, b) posredno po svojih otrocih in krajni šolski svet. Za odpravo teh razmer sem skliceval z uspehom roditeljske shode ter sem po preteku enega leta o tem poročal v »Učit. Tovarišu« za namenom, naj jih blagovoli prirejati, komur se to zdi primerno. Moj namen je bil torej obveščujoč (informativen), ne pa napadalen (ofenziven). Saj ni v poročilu nobenega stavka niti